szint belgákból és olaszokból áll, felette nyomorúnak festi. Ezen csapat több ütközetnél, nevezetesen a' morellai ostromnál kiütnette magát; azonban most 1600ról 800 emberre olvadt, melly utóbbiakból 300 sebek által szolgálatra használhatlanok. Illy külön szolgálatokért e' szerencsétlen sereget a' teljes meztelenség' állapotjában hagyák, ugyanynyira, hogy emberei Murviedro utczáin koldulni kénytelenek.

Pénzkelet.

Bécs, october' 26.

A' status-kötelezvények' közép ára volt 5 pctes p. p. . . .	107 11/32
„ „ „ „ „ 4 „ „ . . .	— —
„ „ „ „ „ 3 „ „ . . .	81 3/4
Kölcsönvett 1834. évről, 500 frnt.	649 3/4
„ 1821. „ 100 „	— —
Bécsi statusbank-kötelezvény 2 1/2 pcentért	65
Bank-részvények darabonkint „	— —

Dunavizállás: october' 29kén 2' 4''.

Magyar hirlapok' heti szemléje.

Oct. 15—21.

Az *Athenaeum*' 31dik számában elmesélések foglaltatnak „Ész- és szivkalandok a' honban" czím alatt *Fáy* Andrástól, melly czikket egyedül irója' *neveért* említünk 's mellynek ugyanazért velejét is közöljük itten. A' beszéd kávéházi tanyazók között foly: „Én, uraim, (így szól egy közbirtokos) mindent a' hazára viszek vissza. Kérdem, hány magyar ló fut a' pesti gyepen? Van e magyar kapitány a' gözösökön? 's a' hidhoz, a' mint hallom, még a' malter-homokot is Angliából hordatják. Ez az, mit én Széchenyiben kárhoztatok, hogy hazafinak tartván magát, mellőzi a' hazaiakat. Nem kedveli a' honi müvészt, hollandus csinosságot affectál, nem szenvedheti a' melegben egy ingre vetkezett magyart, a' pipaszngot, a' pökdösést: ellenben issza az angol thét, a' franczia champagnit." — „'S tudják e az urak, így szól (egy tisztes kereskedő) a' birtokos fele fordulva, miért szereti a' gróf az angol thét és franczia pezsgőt?" — „No 's?" szólanak mind a' hárman, 's az újságvágy megszünteté nálok még legkisebb után-rezgését is a' kaczajnak. — „Azért, uraim, mert az angol the kétségkivül jobb izün esik neki, mint festett vagy tengervizes káveink, mellyek szintúgy nem honiak, 's a' franczia pezsgő jobb izün, mint azon magyar pezsgőink, melylyeknek ingredientiai tán a' galambdúczról hordatnak le. Nehezitni akarjuk-e nagyobb urainknak a' hazafiságot azzal is, hogy effélé önmegtagadások' kiköttésivel azt követeljük tőlök, hogy a' kereskedés' jótékonyságának daczára, melly a' világ' minden terméseit honiakká teszi kicsereléseivel, szorosan csak a' belföld', a' haza' terméseinel maradjanak, már ha azok roszabbak is, 's egyáltalában nélküllözzek azokat, mikkel a' haza még jelenleg nem bir? Így a' hazát büntetni kivánjuk e azzal, hogy ne legyen állandó hidja 's gözösei, minthogy czekhez meg most biztosan vezető emberei, 's kellő keszületü anyagjai nincsenek? Nem látom továbbá által, miért vehetnök egy hatvan ezer pengő forintos jövedelmü úrnak rosz neven, hogy a' jobbat, szebbet szereti megfizetni, mert — megfizetheti, 's a' salonok' emberét miért kárhoztatnók, hogy csinosabbhoz szokott, mint mi — kávéháziak. Ezek bizony, ugy vélem, még különczségek gyanánt is megengedhetők volnának gróf Széchenyiben." — Dixit. Ez ugyan nem igen fontos tárgy egy athenaeumi fő czikkely' velejének, hanemha tekintetbe vesszük, hogy olly férjfiunak, millyen gr. Széchenyi István, meg harisnyája is fontos; de egy sentimentalis phrasis a' czikkely' vége felé, ugy látszik, némi felvilágositást is kiván. „De te nem vagy boldog, gróf Széchenyi! (ez a' phrasis) gondolám busan magamban, a' mint beteve magam nagy férjfiu' fáradalmain megjártatám; te nem vagy boldog! (?) Veled minden lépteden, mellyet a' halhatatlanság felé lepsz, *élet-halálra* megvívnak előitelet, kajánság, irigység 's tespedésnek ölomvitézei; 's ha legyőzted a' százfejü hydrát, előall Nagy János fodrász et compagnie a' maga kis hajnyiró ollójával 's magához szabogatja halhatatlanságodat!" Itten t. i. csak amaz „élet-halálra" van azon cse kély észrevételünk, hogy ha a' kalandozó ur itt nem csak az utcza- és kávéházi csevegőkre, mint kik gr. Széchenyivel *élet-halálra* nem igen küzdhettek, hanem és leginkább a' gróf' munkálati felől eddigelé felszólalt *irókat* is érti: akkor mi *egy* ollyan irót sem tudunk, ki gróf Széchenyitől a' nagy tehetségeket és nagy érdemeket megtagadta, és így vele, akar mint iróval, akar mint polgárral, élet-halálra vívott volna; hanem inkább arra feküsznek előttünk a' nyomtatott bizonyitványok, hogy gróf *Széchenyi* akart minden eddig ellene felszólalt irót, ugy is mint irót ugy is mint polgárt moraliter megölni és semmivé tenni; következőleg, hogy itt az élet-halálrai, minden esetre helytelen, küzdésben épen megfordítva állannak a' szerepek, mint hogyan őket ész- és szivkalandorunk kávéháza' sürü füstgomolyain keresztül látta. — Utóbb *Kúthy* Lajos intéz néhány felvilágositó szót mind birálóihoz mind a' közönséghez Ariadne czimü uj dramajáról. — A' 32dik számban egy igen éber álmodozást találunk dr. *Szabó* Dávidtől, mellynek tartalma: „a' leglelkesb leány 's az örök természet." — Végül egy urbanus viszonzást olvasunk *Bajza* József urtól ezen czím alatt: „Munkácsynak 26 hazugsága."

A' *Figyelmezőben* két méltányos birálat foglaltatik; egyik *Katona* Elek' kereskedés-tudományt tanitó könyvéről, masik a' pesti növendek papság' magyar iskolájának munkálatiról. Halljuk csak az első' bevezetését és végét. *Szives örömest figyelmeztetünk mindenkit ezen, egy nálunk töretlen pályán megjelent munkára*, melly olly időben tünik fel; midőn főleg ipar és kereskedés azon emelesők, mik által erőre. kaphatunk ... *A' szerző kissé röviden adta tárggait* 's inkább elvei- és alapvonalaiban, mint világító részletekkel: *de legyen ez is kezdetnek 's mostanra* elég. Arra legalább képes lesz e' könyvből is bárki, hogy ez ügybeli iratokat érthessen, hogy azokat combinatiója' tárgyaul tehesse. 'S a' szerző világosan, szabatosan ir; *ő* ismeri a' nyelv' haladásait, 's azoknak fonalát szivesen felfogja, 's tovább szövi. Azok' nagyobb számán megnyughatni: 's ez iparkodást, egy kereskedési münyelvet alkotni, mint szerencsést, ugy lehet üdvözleni literaturánk' lassankint mind inkább szét igazodó mezején." Hogyan tetszik az olvasónak ez a' hang, ez a' beszéd? nem veszi e észre egy idő óta a' Figyelmezőnek különös törekedését azon méltanylat' és kimélet' kimutatására, mellyet egy bizonyos szemle már 8—9 hónap óta, minden iróra nézve, elvből és állhatatosan sürget, követel? talán ebből azt következteti az olvasó, hogy ezen szemlének az Athenaeum' iróira és bélyegére hatása volt, van? nem, ne higye czt; a' szemleiró sokkal kisebb, sokkal semmibb ember, hogysem azt tehetné; sőt *ő* a' jámbor, mint a' jelen Figyelmező' rendkivüli toldalékjából értjük. — „nincs többé!" Na, az Isten adjon neki örök nyugodalmat; csak még a' pap tőle a' tisztességes temetést valahogyan meg ne tagadja! Oh, beh roszkor történt e' halál; épen midőn felelni kellett volna neki azon harcm levelre, mellyeket Bajzahoz ezelőtt 8—7 hónappal — épen midőn e' szemle bocsata. És valljon mit lát, mit itel ezen levelekből a' publicum? Azt látja, mikint huzatik mézes madzag egy ollyan embernek szájan keresztül 's mikint hurczoltatik orránál fogva az, ki e' szemleirót polgári es erkölcsi existentiája' koczkáztatásával le akarta Pestre csalni, csakhogy a' *Hirnökön* egy „gyüszünyi veleju" és „rélett ugyanezen szemleirót az academia' nyakára akarta szegeskedő" segedtől megtossza, — valamint már ezetolni 's részben valóban tolta is, csakhogy a' *Magyar Karirhoz* maganak nyisson utat! És ez az ember mer a' chasondirozni, mer másoknak, mint róka a' ludaknak, molralleczkéket tartani!

Az *Ismertetőben* figyelemre méltó czikkely „A' champagnei' házi készitésenek módjáról" *Schams* Ferencztől; de jóval korszerübb és közhasznübb meg összes mezégazdásungunkra nézve: „A' természetben vett dézma a' bővebb kereskedést lehetlenné teszi." — Az összmüvészeti rész főleg „A' sebes (v. gyors) eczetkészités"-ről értekezik.

A' *Hetilapok*' 12- és 13dik számaiban *Novak* Dániel folytatólag értekezik az „épitvenyalkatokról"; továbbá szó vagyon „a' fejér politur' (fenyoborités') készitéséről asztalosmüveknél" 's a' „hevmérők' összehasonlitásáról."

A' *Rajzolatok*' pesti szinházi tudósitásaiból értjük, hogy *Gaal*' Peleskei Notarisának másodszori előadatásakor (oct. 14.) a' kötel és a' borja elmaradtak, de a' pineze, fájdalom, nem maradt el. — Egyszersmind, hogy ezen előadason a' páholyok üresek voltak 's hogy a' különben jól megtelt szinházban is alig volt mindössze 15 nőszemély látható. — Ezek már az iróra 's a' szinházi vállalkozókra nézve nem igen kedvező aspectusok!

A' *Regelőben* uj elbeszélés (népmonda után): „Kinescsereské's' áldozatai." — A' *Hanmüvész*, szokott, érdekes szinházi tudósitásain kivül, mutatványt közöl *Szigligeti* Eduard' „Aba" czimü uj dramajából (kötetlen beszédben.)

A' *Társulkodóban* „Sturecz" (Zólyom' és Liptó' szelein) ismértetése érdekes. — A' *Harsnos Mulatagoókban* Csaplovics' anti-transcendentalismusát csipkedi és rovogatja *Ploetz* ur. Igen csodálatos, hogy Csaplovics ur' illy nemü „kedvesapongásinak" (mert hiszen nem komoly, sem expropesso értekezések azok) olly sok gyengéje van, 's mégis olly kevés magyar iró bir eleg erővel, őt fél-devaj, fél-komoly tréfáiból kifurgatni.

A' *Nemzeti Társulkodó* az 1830beli franczia alkotmányos chartát közli.

A' *Vasárnapi Ujság*' szerkesztőséget pár hónapi távollét után tudós *Brassai* ur ismét átvette. Itt van tehát, itt van, itt van ő ismét! és itt vannak vele: a' gárdédam, a' Karlszrú, a' Liktenstájn, és az adósságtalan Magyarország. —

Redeunt jam gramina campis,
Arboribusque comae! —

a' mit Br. ur igy olvas: Redéunt jám grámina kámPISCH, árboribuSCHkvé KOMÉ." — Szesze, muszlő, szeszé dö nú túrmanté le-z-orelj án esztropian le mó-z-étránzse ö-lin mániér szi sokánt e szi détesztabl; ú bien, szi vú kontinüé dö la szort, vú nú l'ré hair le láng dü mond le plü szináv e le plü-z-armoniüz! — A' brassai *Malattató* berekeszti Kölcsey' Parainesisét, és nem üres gondolatait folytatja.

Csató Pál.

A' diószegi haszonbérleti árverés visszahuzatik.

(1) A' t. ns. Pozsony vármegyében kebelezett diószegi uradalomban Diószeg helység' hidvámjának f. é. Sz.-András-hava' 24ikára *Hirnökünk*' 82., 84. és 85. számaiban kirdetve volt haszonbérleti árverése nem fog tartatni. (2)

A' szliácsi fürdő' uj haszonbérleti árverése.

(1) *Zólyom* vármegyében, Besztercebányához közel, a' hires és látogatott szliácsi gyógyfürdő' haszonbérlete, mellynek árverése *Hirnökünk*' idei 76., 77. és 80. számaiban f. é. october' 15kére hirdetve volt, az ott megjegyzett feltételek alatt 1838. évi november' 19dikén délelőtt a' zólyomi várkastélyban ujra árverésre bocsáttatik.

Belmecz, oct. 19kén 1838.

Az alsó-magyarországi kir. főkamarugrofsági hivatal.

(2)

(1) **Hirdetés.**

Az ittenti, f. é. mart. 20kai hirdetés' folytában, melly szerint ő Felsége' f. é febr. 27kei határozata által a' bécsi házi-főkamarahivatali-kötelezvényeknek sorsoztatni kincstári-kötelezvényekkeli kicserélése megengedtetett, illyetén kötelezvények' birtokosinak tudtára adatik, hogy e' kicserélés a' városi főkamarahivatalnál f. é. november' 1jén kezdődik, 's hogy a' városi házi-adósság' kamatozása a' városi tanácsnál october' végével megszünik, ellenben a' kiadandó sorsos kincstári-kötelezvények' kamatozása f. é. november' 1jén veszi kezdetét azon kincstári-hitel-pénztárnál, melly szokért a' kamatokat eddig fizette.

A' házi hitelezők tehát házi-adósságlevelieket a' városi tanácsi főkamarahivatalnál nyujtják be, miután ez nekik a' nevükre irt sorozható statusadósságikötelezvényeket ugyanannyi tőkével és kamattal, mennyi a' beadott házi-kötelezvényeké volt, ezeknek átirata után, kiadandja.

Egyszeremind illy' házi-kötelezvényekhez a' birtokosok csatolják az 1838. november' 1jéig eső kamatokróli nyugtatványt, ennek kiffzethető utalványa végett.

Bécs, oct. 9kén 1838.

Csapka Ignácz,
cs. k. alsó-ausztriai kormánytanácsnak és polgármester.

Hofstätter János,
városi tanácsnok és főkamarás.

(3)

Concursus.

A' szomolnoki' cs. kir. pénz- és bányászati főigazgatóságnál a' főpénztárnoki hivatal' járulnoki helye megürülvén, ennek betöltésére ezennel concursus hirdettetik akképen, hogy a' kik e' szolgálat' vitelére magokat tökéletesen alkalmasoknak tartják 's azt elnyerni kivánják, saját kezökkel irt folyamodásuknak illető előljáróik által a' fen kitett hivatalhoz f. é. november' 20káig benyújtani, 's ezen folyamodásuknak korukról, elvégzett tanulmányaikról, eddigi szolgálataikról 's minden lehető érdemeikről szóló eredeti vagy hitelesitett oklevelekkel, nemkülönben itteni rokonságaik' miféleségét tanusitó bizonyitványokkal szokás szerint ellátni tartoznak.

Azon tulajdonságok, mellyek e' hivatalra legjelenyegesebben megkivántatnak, a' következők: a' magyar, deák, német és tót nyelvek' tudása, jártasság a' fogalmazásban és számviteleben.

E' hivatallal 250 pengő forint esztendei fizetés és a' 12dik napidij-osztály van összekötve.

Szomolnok, oct. 15kén 1838.

A' cs. kir. pénz- és bányászati főigazgatóság' hivatala 's a' felső-magyarországi bányabérlőkri törvényszék.

(1) **Gazdatisztnek ajánlkozás.**

Egy tapasztalt legjobb idejebeli mezégazda, ki mint kormányzó tiszt, jelenleg is a' mezégazdaságnak minden ágában, sok évi gyakorlatos tapasztalása által, tökéletesen jártos, szélnek hatási körbe óhajtván jutni, a' nm. földesurságoknak szolgálatát ezennel tisztelettel ajánlja, szilárd viseletét hiteles oklevelekkel tanúsithatván meg. Hövebb tjasitást az „Ismertető hivatalnál vehetni Pesten. (3)

(2) *Eggenberger József*
és fia könyvárusnál megszerezhető
Gebhardt Xav. Ferencz'
orvos doctor és professor' két darabból (87 1/2 ivből) álló 's bevégzett

Különös orvosi pathologiája és therapiája.

Ára 7 pgő forint. A' második darab (1838) azok' számára, kik az elsőt már ezelőtt megszerezték, kiklön is adatik 4 pgő forinton. (3)

(2) **Egy tetemes jószágrész.**

Nyitra vármegyében a' hires Pöstyén fürdő mellett Banka helységben Pozsonytól egy kis napnyi távolságra, jeles lakó- és gazdasági legjobb karban levő házakkal, egy tágas vendégfogadóval, husvágással, pálinka- és serfőzési szabadalommal, ugyszintén egy konyha- és három gyümölcskerttel, továbbá 200 pozs. mérőnyi vető földdel 's 39 embernyi vagóttel ellátva, fundus instructusszal vagy a' nélkül csak f. é' végéig, mert ellenkező esetben jövő év' januar. 9ik napján törvényes úton el fog adatni. (3)

(2) **Különös jó gyertyák.**

Tisztelettel jelentjük, hogy igen kedvelt gyertyáinknak felső-magyarországhani egyetlen raktárát Pozsonyban *Scherm József*' ur' kereskedőházának adtuk át 's olly állapotba helyezettük, miszerint itt annak 4, 5, 6, 7 's 8 szálas fonija, valamint ötöba való gyertyákból hat darab egy fontban, a' gyárban kelő áron, azaz 50 pengő krajczáron kapható.

Ezen gyertyák nem folynak és soha sem tisztitandók; Franczia-országban és Németalföldén „Bougies de l' Etoile" nevezet alatt közönségesen használtatnak, 's nem csak a' visszhanem minden más eddig ismert nemü gyertyákat jósága és szépsége re felülhaladnak.

Bécs, oct. 9kén 1838.

Schrader testvérek,
Aachenből.

(3)

Concursus.

Thurzovkán a' magyar kir. harminczad és morva-szilézia vám hivatalnál a' keszédi hely megürülvén, ennek betöltésére a' nm. magyar kir. udv. Kamara concursus' határnapjául f. é. november' 14-ét rendelte.

Ezen, négyszáz pengő forint esztendei fizetésszel, szabad szállással, 's 400 pengő forintnyi ösztönzés' szükséges letételével összekötött hivatalért folyamodók kérelmökkel a' fennmlitett határidőig a' cs. kir. egyesült kamarai jövedelmeknek Teschenben (Morvaországban) lévő kerületi igazgatóságához tartoznak járulni.

E' hivatal' elnyerésére megkivántatá feltételek: a' harminczad- és vám-kezelésbeni jártasság, a' két nemzeti nyelv' tudása, és feddhetetlen erkölcsös élet, — mellyekről, valamint eddigi foglalkozásokról, a' folyamodóknak kielégitő bizonyitványokat kell előmutatniok. (3)

Előfizetési hirdetés.

(3) A' Háztartás' és mezégazdaság' tudományának 24dik kötetére (melly az első kötetben foglalt ismére-ket is sükeresebbekké teheti) december' 15ikéig tartó előfizetési alkalom nyilik, 's az előfizetési ár-tól teljes czimezett urokat ezennel tisztelettel szólitom fel az *egy pengő forinthan megállapitott előfizetési dij' kesedésére. Sajtó alá kerülend a' munka* *meg az idén, 's meg fog jelenni a' jövő év' elején* heteiben.

Kelt Debreczenben, october' 10kén 1839.

Balásházy János.

(3)

POZSONYBAN, nyomtatja ifjabb *Schmid Antal.*